

OBSAH

Předmluva k druhému vydání	9
Úvod	11
1. Psychologie v Čechách, na Moravě a na Slovensku	13
1.1 Kořeny vývoje oboru	13
1.2 Zrod vědecké psychologie ve střední Evropě	15
1.3 Od 19. století do 2. světové války	15
1.4 Období 2. světové války	16
1.5 Poválečné období a totalita	17
1.6 Období 1990–2010	19
2. Psychologické kategorie	23
2.1 Vnímání	23
2.1.1 J. E. Purkyně – trvale platné objevy	23
2.1.2 G. T. Fechner – zákonitost mezi intenzitou podnětu a počítku	24
2.1.3 J. Müller – souvislost vjemů s představami a pozorností	25
2.1.4 W. Wundt – struktura duševních obsahů	26
2.1.5 Pokračovatelé v experimentálním výzkumu	26
2.1.6 Experimentální výzkum v druhé polovině 20. století	31
2.2 Pozornost	31
2.2.1 Od jasnosti vědomí k výběrovosti pozornosti	32
2.2.2 Brněnské výzkumy	33
2.2.3 Pražské výzkumy	34
2.2.4 Bratislavské výzkumy	35
2.3 Paměť	36
2.3.1 H. Ebbinghaus – průkopník experimentálního výzkumu paměti	37
2.3.2 Paměť zkoumaná interfunkčně	38
2.3.3 Experimentálně psychologické pracoviště v Bratislavě	38
2.4 Myšlení	40
2.4.1 A. Marty – jazykové základy myšlení	41
2.4.2 E. Mach – relativita myšlení	42
2.4.3 O. Külpe – základ experimentálního výzkumu myšlení	43
2.4.4 M. Wertheimer – vědecké myšlení	43
2.4.5 J. Hlavsa – tvořivé myšlení	44
2.4.6 M. Sedláková – mentální modely	45
2.4.7 A. Plháčková, I. Ruisel – implicitní a explicitní teorie inteligence	47
2.5 Emoce	48
2.5.1 J. E. Purkyně – výrazy citů	49
2.5.2 W. Wundt – popis emocí	50
2.5.3 I. Stuchlíková – emoce a myšlení	50
2.5.4 H. a M. Macháčovi – emoce a stres	51

2.6	Vůle a motivace	53
2.6.1	F. Krejčí – jevy volní jako případy chtění	53
2.6.2	J. Lindworsky – vůle zkoumaná sebezpozorováním	53
2.6.3	V. Tardy – síla vůle	54
2.6.4	M. Brichtcín – vůle, volní procesy a volní vlastnosti	55
2.6.5	M. Homola – motivace a osobnost	56
2.6.6	M. Nakonečný – východisko motivace	57
2.7	Osobnost	58
2.7.1	Psychologie osobnosti v Praze	59
2.7.2	Psychologie osobnosti v Brně	64
2.7.3	Psychologie osobnosti v Bratislavě	68
3.	Psychologické obory	78
3.1	Vývojová psychologie	78
3.1.1	Vývojová psychologie od počátku 20. století	78
3.1.2	Z. Matějček a J. Langmeier – proč chtějí mít lidé děti	79
3.1.3	Výzkumy kojenců	82
3.1.4	J. Odehnal a M. Severová – pozorování předškolních dětí	84
3.1.5	L. Kubička – školní věk	84
3.1.6	J. Kotásková – morální vývoj dítěte	85
3.1.7	Puberta a adolescence	86
3.1.8	Dospělost a manželský život	87
3.1.9	Síla ducha v chátrajícím těle	88
3.2	Srovnávací psychologie	89
3.3	Pedagogická psychologie	91
3.3.1	V. Příhoda – reformy školství a vývoj lidské psychiky	91
3.3.2	F. Jiránek – pedagogická psychologie podložená výzkumem intelektu	92
3.3.3	V. Kulič – řízené učení	93
3.3.4	J. Čáp – psychologie pro učitele	95
3.3.5	J. Mareš – styly učení	96
3.3.6	Z. Helus a J. Pelikán – preferenční postoje učitelů k žákům	96
3.3.7	L. Míček – učitel a stres	97
3.3.8	Reformní snahy v pedagogice	98
3.4	Sociální psychologie	99
3.4.1	G. A. Lindner – začátky sociální psychologie	100
3.4.2	A. Jurovský – člověk ve společenských skupinách	101
3.4.3	J. Janoušek – sociální komunikace	101
3.4.4	V. Řehan – sociální status a hodnotová orientace mladé generace	103
3.4.5	I. Čermák – agrese a antisociální chování	103
3.4.6	S. Hermochová – výcvik sociálních dovedností	104
3.5	Politická psychologie	105
3.5.1	G. A. Lindner – vytvoření pojmu politická psychologie	106
3.5.2	T. G. Masaryk – psychologické postřehy politika	106

3.5.3	K. Horn – politickopsychologická analýza	108
3.5.4	V. Pečjak – současná politická psychologie	108
3.5.5	Psychologie davu	109
3.5.6	Politická psychologie nově pojatá	110
3.6	Psychologie práce a organizace	112
3.6.1	Základy oboru – psychotechnika	112
3.6.2	J. Stavěl – spoluzakladatel psychotechniky na Slovensku	113
3.6.3	J. Doležal – ředitel Ústavu lidské práce v Praze	114
3.6.4	Psychologie práce a řízení v plánovaném hospodářství	114
3.6.5	Z. Bureš – spolehlivost výkonu	115
3.6.6	Psychologie práce a organizace v tržním hospodářství	117
3.7	Forenzní psychologie	118
3.7.1	H. Gross – kriminální psychologie	119
3.7.2	J. Čepelák – klasifikace forenzní psychologie	120
3.7.3	J. Neumann a K. Netík – etické problémy forenzní psychologie	121
3.7.4	L. Čírtková – policejní psychologie	122
3.7.5	Osobnost pachatelů trestné činnosti	123
3.7.6	G. Dobrotka – úloha forenzní psychologie podle věkových skupin	125
3.8	Psychologie sportu a tělesné výchovy	126
3.8.1	A. Pechlát – náčelník Sokola v psychologii	127
3.8.2	A. Stránský – hledání obrysů oboru	128
3.8.3	M. Vaněk – rozvoj oboru	128
3.8.4	V. Hošek – sport ve vodě, na horách a vysoko ve vzduchu	130
3.9	Psychologie umění	131
3.9.1	J. Viewegh – věda a umění	132
3.9.2	P. Machotka – psychologie výtvarného umění	133
3.9.3	Hudební psychologie	133
3.10	Klinická psychologie	138
3.10.1	P. Mohapl – úkoly klinické psychologie	139
3.10.2	J. Srnec – etika a klinická psychologie	139
3.10.3	Psychodiagnostika	140
3.10.4	Lékařská psychologie	143
3.10.5	J. J. Diamant – neuropsychologie	144
3.11	Psychoterapie	146
3.11.1	Počátky psychoterapie v našich zemích	147
3.11.2	J. Šimsa – počátky léčby alkoholismu a psychoterapie	147
3.11.3	C. H. Bezděk – etikoterapie	148
3.11.4	V. Forster – duševní poruchy a jejich léčení	149
3.11.5	J. Stuchlík – psychoterapie a psychohygienu	150
3.11.6	J. Rubeš, J. Skála, E. Urban – léčení závislosti a výcvik v psychoterapii	151
3.11.7	Psychoanalýza	153
3.11.8	F. a J. Knoblochovi – integrovaná psychoterapie	154
3.11.9	H. Junová – psychogymnastika	155

3.11.10	E. Syříšř'ová – skupinová psychoterapie psychóz	156
3.11.11	R. Konečný – psychoterapie na Moravě	157
3.11.12	S. Kratochvíl – integrovaná psychoterapie	158
3.11.13	O. Kondáš – psychoterapie na Slovensku	158
3.11.14	Psychologické poradenství – psychoterapie mimo zdravotnictví	158
3.12	Psychologie zdraví	160
3.12.1	J. Křivohlavý – nový pohled na zdraví a nemoc	160
3.12.2	Historie hnutí duševní hygieny	161
3.12.3	L. Míček – dvanáct znaků růstu duševní hygieny	162
3.12.4	I. Šolcová a V. Kebza – syndrom vyhořeni	163
3.13	Psychologie a pseudopsychologie	164
3.13.1	V. Forster – okultní úkazy a jejich psychologický výklad	166
3.13.2	F. Šeracký – jasnovidecství a šarlatánství	166
3.13.3	Neúspěšný pokus psychotroniky stát se vědou	168
3.13.4	Pražské sympozium o hraničních oblastech	168
3.13.5	Pseudopsychologický přístup při výběru zaměstnanců	169
3.13.6	Školská pověra	170
	Závěrem	173
	Vzpomínka na Jiřího Hoskovce	175
	Summary	177
	Literatura	179
	Jmenný rejstřík	198